

WOJEWODA LUBUSKI

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY LUBUSKIEGO
NR NK-I.4131.205.2017.AHOR**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy Armii Ludowej położonej w mieście Zielona Góra nadaje się nazwę Władysława Jagiełły.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm., dalej ustawa) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci

Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3).

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Miasta Zielona Góra nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Armii Ludowej. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na Wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 22 września 2017 r., znak NK-I.4131.205.2017.AHor wszczął postępowanie nadzorcze, występując jednocześnie do Rady Miasta Zielona Góra o przesłanie uwierzytelnionej kopii uchwały dotyczącej nadania nazwy ulicy Armii Ludowej w Zielonej Górze wraz z uzasadnieniem oraz innych uchwał/aktów jeżeli zostały podjęte do nazwy ww. ulicy.

Pismem z dnia 29 września 2017 r., znak DO-BR.0004.37.2017, Przewodniczący Rady Miasta Zielona Góra poinformował, że Rada Miasta Zielona Góra nie dysponuje dokumentami dotyczącymi nazewnictwa przedmiotowej ulicy. Do swojej odpowiedzi dołączył pismo Zastępcy Prezydenta Miasta Zielona Góra Pana Dariusza Lesickiego z dnia 29 września 2017 r., znak DR-GE.6625.7.2017.DC, w którym Prezydent wskazał, że nie dysponuje oryginałami ani uwierzytelnionymi dokumentami sprzed 1990 r., a uchwała dotycząca nadania nazwy ul. Armii Ludowej w Zielonej Górze pochodzi z lat 1971 -1972. Prezydent jednocześnie dołączył kopię pisma Kierownika Miejskiej Pracowni Geodezyjnej Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 14 stycznia 1972 r., znak GKM.V-664-2/72, zawiadamiającego Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Zielonej Górze o nadaniu nowych nazw ulicom w Zielonej Górze, w tym m.in. ul. Armii Ludowej. Przedmiotowa nazwa ulicy Armii Ludowej w Zielonej Górze została więc nadana przez Miejską Radę Narodową w Zielonej Górze najpóźniej w dniu 14 stycznia 1972 r.

Pismem z dnia 24 października 2017 r., znak NK-I.4131.205.2017.AHor, Wojewoda Lubuski zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ulicy Armii Ludowej w Zielonej Górze z art. 1 ustawy.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 11 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 8 grudnia 2017 r. znak: BUW-940-424(2)/17).

Zgodnie z przedmiotową opinią nazwa ulicy Armii Ludowej w mieście Zielona Góra jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Armia Ludowa była zbrojnym ramieniem komunistycznej konspiracji Polskiej Partii Robotniczej (PPR), ściśle podporządkowanym ośrodkiem dowódczym w ZSRS, formacją realizującą priorytety sowieckiej racji stanu na terenie okupowanej Polski. Stanowiła narzędzie polityki Stalina wobec Rzeczypospolitej Polskiej, ukierunkowanej na budowę totalitarnego systemu komunistycznego i struktur państwowych w pełni zależnych od ZSRS.

Była formacją utworzoną na bazie komunistycznej Gwardii Ludowej (GL), utworzonej w 1942 roku jako zbrojne ramię stalinowskiej konspiracji PPR. GL faktycznie została przemianowana na Armię Ludową (AL) na początku 1944 roku - była jej trzonem i podstawową częścią składową.

Podziały ziem polskich, dokonane w 1939 roku przez Niemcy i ZSRS, były pogwałceniem prawa międzynarodowego. W latach wojny źródłem konstytucyjnej władzy państwowej był w sposób nieprzerwany urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (na Uchodźstwie), powołany przez niego Rząd RP oraz struktury Polskiego Państwa Podziemnego w okupowanym kraju. Władze ZSRS w okresie 1939-1941 negowały istnienie Państwa Polskiego. W okresie 1941-1943, mimo nawiązania z Polską kontaktów dyplomatycznych, ZSRS w sposób niejawni podejmował działania o charakterze dywersyjnym, naruszającym suwerenność polskich władz nad terytorium RP. Ich wyrazem było m.in. samowolne i potajemne tworzenie na ziemiach polskich struktur PPR i GL. W 1943 roku ZSRS zerwał stosunki dyplomatyczne z Polską, powracając do otwartej polityki wrogości wobec Prezydenta, Rządu RP i Polskiego Państwa Podziemnego oraz kwestionując integralność terytorium państwa polskiego. W 1944 roku Stalin podjął działania mające uniemożliwić odbudowę niepodległego państwa polskiego. Fakty te decydowały o zakresie zadań, stawianych przed działającymi na terenie Polski strukturami komunistycznej konspiracji. Zarówno PPR jak i GL zostały utworzone w 1942 roku przez specjalnie przerzuconą drogą lotniczą z Moskwy grupę dywersyjną, kierowaną przez Marcelego Nowotkę. Na dowódcę GL został wyznaczony w ramach tej grupy Bolesław Mołojec.

W okresie swojej działalności GL-AL w pełni podlegała ośrodkom dowódczym w ZSRS, podejmując działania zbrojne wynikające z realizacji priorytetów polityki Stalina. Kierownictwo sowieckie wydawało rozkazy, podejmowało decyzje strukturalne, organizacyjne i personalne dotyczące PPR oraz GL, dostarczało instrukcji i wytycznych działania, zapewniało zaopatrzenie i środki finansowe na działalność. Mimo taktycznego odwoływania się do narodowych haseł propagandowych ani GL, ani AL nigdy nie były częścią sił zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego.

W odróżnieniu od organizacji polskiego podziemia niepodległościowego (zarówno lewicowych, jak i prawicowych, związanych z ruchem socjalistycznym, ludowym i narodowym) GL PPR była formacją reprezentującą sowiecką rację stanu. Stała na gruncie przynależności ziem zajętych przez ZSRS po 17 września 1939 roku (łącznie z Białostoczczyzną) do państwa sowieckiego, a jej stosunek do niepodległości Polski oraz legalnych organów państwa polskiego - Prezydenta, Rządu RP oraz Polskiego Państwa Podziemnego - zawsze był odzwierciedleniem polityki Stalina wobec Polski. Ze względu na pełne podporządkowanie GL-AL władzom sowieckim były one faktycznie częścią sił zbrojnych ZSRS, działających na zapleczu frontu niemieckiego, podobnie jak inne sowieckie grupy dywersyjne. Przez cały okres istnienia były narzędziem rozpracowania wywiadowczego Polskiego Państwa Podziemnego, a z czasem także politycznego i militarnego zwalczania dążeń do odbudowy niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

Większość członków GL-AL po wojnie włączyła się w budowę struktur systemu stalinowskiego w Polsce - partii, Urzędów Bezpieczeństwa (UB) i Milicji Obywatelskiej (MO). Wielu z nich w nowej roli stało się bezpośrednimi sprawcami zbrodni i represji wymierzonych w społeczeństwo oraz organizacje niepodległościowe.

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ulicy Armii Ludowej nie została przez Miasto Zielona Góra zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej. Wojewoda Lubuski po zasięgnięciu opinii środowisk zielonogórskich postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Władysława Jagiełły.

Władysław Jagiełło był królem Polski w latach 1386-1434 i założycielem dynastii Jagiellonów. Jako Wielki Książę Litewski w 1385 roku zawarł w Krewie unię Litwy z Polską.

Poślubił Jadwigę Andegaweńską córkę Ludwika Węgierskiego, która w 1384 roku została koronowana na króla Polski. W latach 1409-1411 Władysław Jagiełło toczył wojnę z zakonem krzyżackim i stoczył zwycięską bitwę pod Grunwaldem w 1410 roku. Aby uregulować stosunki Polski i Litwy z Krzyżakami, Władysław Jagiełło zawarł pokój toruński i melneński. W okresie jego panowania państwo polsko-litewskie cieszyło się w Europie wysoką pozycją. Władysław Jagiełło zasiadał na polskim tronie przez ponad 48 lat, stając się tym samym najdłużej panującym królem Polski.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak